

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

16 de Effectu vulgaris substitutionis & eius interitu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

Neque ad rem facit Martiani responsum, quod contorquent in contrariam partem, cuius verba hæc, *l. si sequens, 1. ad Senatus. Syl. lau. Si sequens gradus vitus fuerit necem testatoris, an prioris hereditas ad illum transferatur? Et ait Papinianus non esse hoc. Nam penna illius, huius primum esse non debet.* Nam illa verba recte indicant primum, non agi de substitutione vulgari, sed fideicommissaria, si dicas substitutum post additionem expectare hereditatem. Et proinde tunc sicut pendente vita instituti & conditione, recte percipit fructus hereditatis restituendæ, iuxta singularem l. Statius Florus, §. Cornelio, de iure sic. P. Vel si agi de substitutione vulgari contendis, recte excluditur ibi substitutus, tanquã sine iure, a fidei, quod iam a priorè adita fuisset hereditas, & ita in culpa esset, quod non vindicasset mortem defuncti. *l. 3. §. eleganter, eod.* Quomodo enim priuati possent a fidei hereditate, si non dum eam nactus esset? Penatio enim præsupponit habitum. *l. decem, de verb. oblig. l. Iulianus, de duor. P.* Quin & si dicas ante aditam hereditatem vindicandam esse aliquando mortem defuncti, quando ante aditionem vel post vindicandam est mors defuncti, vide *gl. magnam, ad l. cum fratre, 9. ad ver. non verentur, de us, quib. ut indig. C.* ab herede, in idem recidit solutio: nam qui ante aditionem vindicat, vult esse heres, & ita excluditur substitutus.

Num Repudiante hereditatem instituto filio vel seruo, pater vel dominus aduente, excludat substitutum vulgarem.

CAP. 15.

1. *Etas secunda filii qua dicitur. Et pater repudiante hereditatem delatam filio, quando aduendo eam sibi acquirit.*
2. *Hereditatem repudiare filium sine patre, & contra pater sine filio an possit.*
3. *Repudiatio hereditatis filium aduente patre, an excludat substitutum vulgarem? Seruus quomodo, & in quibus deteriorum conditionem domini facere possit, eod.*

Quia iure Codicis iustitia nec cautum est, vt si filium, heredes ab aliquo institutus sit, & is in secunda ætate sit, id est, in ea, in qua consensus eius requiratur, & noluerit adire, patri detur licentia aduendi, vt ad eum perueniat hereditas pleno iure, tam per vltimam fructam, quam per dominium, quasi ipse pater fuisset ab initio heres institutus, *l. cum non solum, 8. §. fin. autem in secunda ætate, & §. similis, modo, de bon. qua. li. §. c. lib. 6. C. tit. 6. §. Cum ¶ Teriam iure Pandectarum ex sententia Vlpiani, l. qui is heres, 13. §. si. de acquir. hered. Neg. filius, repudiando sine patre, n. 9. pater sine filio, alteri nocet: vtrique autem possunt repudiare. Propter istud, quod pater habebat plenum quidem in quæsitis per filium, qui omnia patri iure antiquo quærebatur. *l. placet, eo. hodie quo ad vltimum fructum. l. fin. de bonis qua. lib. §. 1. & 2. per quas pers. nob. aug.* Et ita deteriorum non liceat patri conditionem facere repudiando. *l. filius, C. de pact. reg. non debet. §. Ideo ¶* quæritur hic, nam hoc ipsum verum sit quando filio repudianti datus est a testatore substitutus vulgaris: & cum pater aduendo, repudiante filio, excludat substitutum? Et putarunt interpretes quidam, excludi substitutum propter proximè citata. Sed verior est meo quidem iudicio contraria sententia, pro qua mihi videtur textus expressus in l. qui liberis, §. hæc verba, de vulg. P. Vbi seruo repudiante domino non potest substitutum expellere. Potest enim etiam iubente domino, seruus nolle adire, & ita locum substituto facere, vt expresse rescripsit Alexander Cæsar. *l. cum proponas, 3. de hered. instit. C. Quomodo modum & aduendo potest quære hereditatem domino, & ita excludere substitutum, aditione alium heredem faciendi. l. si pater familias, 40. eo. P.* Neque hic oportet fucum facere ex vulgari regula, seruum nõ posse præiudicium vltimæ facere domino, *l. seruus, de pact. C. l. seruo inuito ad Treb. P.* quia illud perpetuo intelligendam est in iam quæsitis, non in quærendis per seruum, in quibus nolens quære, præiudicare potest. *l. fin. C. de acquir. hered.* Qui enim non vult acquirere, fraudem facere non dicitur: quia is patrimonium non dimittit, vt ait Vlpianus, in l. qui autem cum possit, 6. qua. in fraud. creditor. in P.*

De effectu vulgaris substitutionis, & eius interitu.

CAP. 16.

1. *Substitutionis vulgaris effectus, & §. seg. num.*
2. *Testamentum, deficiente institutionis gradu, quando a substitutione vires capiat.*

3. *Substitutus vulgaris præfertur venientibus ab intestato.*
4. *Substitutus vulgaris succedit inmediate testatoris, non instituti. Non transmittit præcedens institutio. Succedit vbi in g. successurus erat institutus. Et iure accrescendi expellit coniunctum, quando autem consequatur pupillarem hereditatem. num. 5. 6. 7. 8. & 9.*
10. *Substitutio vulgaris quando continet tacitam pupillarem.*
11. *Substitutio vulgaris quibus modis expirat, & cur tollatur aditione facta per institutum. §. num. 1. 2. 13. & 19.*
14. *Copulatio tripliciter quomodo pluribus fiat vulgaris substitutionis.*
15. *Disiunctio quando dicitur facta vulgaris substitutionis.*

Quid operetur vulgaris substitutio nunc explicandū est, ne perperam instituta de ea videatur tractatio vel controuersia. Dicunt quidam, primum per eam tolli iustitiam: quod tamē iam antea supra, dum de transmissariis ageremus, fallum esse docuimus *sup. c. 13. n. 3. §.* Secundo, ¶ efficit hæc substitutio, vt deficiente primo seu anteriore gradu, testamentum accipiat vires a substitutionis gradu. *l. 3. §. fin. de lib. & post. l. ex factis, §. Lucius, de vulg. P. l. vni in prin. de cad. toll.* Nisi anterior gradus nullus esset propter qualitatem testatoris, veluti si testari non posset, vt in *l. qui in potestate, & l. qua etate, de testa. P.* aut substitutio ipsa esset inutilis, *l. si ego, de inst. rnp. P.* aut primus gradus rumpere agatione posthumi præteriti, quia & tunc sequentes gradus rumpentur, *l. nam & §. sub conditione, §. rumpendo, eod.* aut si emancipatus esset in primo præteritus, & in secundo iniuste exheredatus, *l. non putant, §. a primo gradu, de bon. poss. cont. tab. §.* Quo ¶ fit 3. loco, vt quia firmatur a gradu substitutionis testamentum, substitutus præferatur venientibus ab intestato ad succedendi potest ex testamento, cessat in testati successio. *l. quamdiu, de reg. iur. l. antequam, C. comm. de success. cum sim. §.* Et ¶ consequenter quarto loco, per vulgarem substitutionem non deficiente instituto, sed testatori immediate succeditur. *§. 1. de vulg. leg. 1. eo. §. 1.* Ius ¶ constitutionis vulgaris personale videtur, vt non transmittatur ad heredes substituti, si is decesserit antequam possit esse locus substitutioni, *l. si ex plurib. de suis & legit. her. P. l. sorores, de acq. her. P. l. qui plures, 2. 3. de vulg. P. l. heredes mei, §. cum sta, ad Trebell. P.* quia substitutio quæ nondum completi extra bona nostra est, vt respondit Paulus, *l. substitutio, 42. de acq. rer. do. P.* Et idem ad heredes plus iuris, quæ habeat moriens, non transfert. *l. nemo plus iuris, de reg. iur. cum sim. §.* 6. Substitutus ¶ vocatur in omne ius, quod habitus fuisset institutus ex testamento testatoris, si adisset hereditatem. *l. si Titius coheredi, 27. de vulg. P. §. 7.* Quod ¶ ius accrescendi transit ad eum, ad quem transit portio iure huius substitutionis. *l. cum ex filio, 39. §. fin. eod. §. Impedit ¶ & 8.* ne iure accrescendi pars sub conditione relicta perueniat ad pure ex alia etiam parte institutum. *Mart. in l. cum heres institutus, 2. §. fin. de acq. hered. P. & Pompo in l. si te solum, 17. de hered. instit. Sic substitutus excludit coniunctum, l. 2. §. si duo de bon. poss. sec. tab. l. vni. §. in primo, & §. fin. autem aliquid, & §. cum autem de cad. toll. nisi de contraria mente testatoris constet, l. 4. C. de instit. sub cond. facti. l. quidam testamento, de vulg. P. vel nisi sit substitutio directa copulatiue pluribus facta, arg. proximè citat. *l. si heredi plures, de condit. instit. Quod tamen diuersum est in substitutione coniunctam pluribus facta. l. fin. §. pen. de leg. 2. l. Lucius, §. Cuius ad Trebell.* Verum in hac quæstione cõsidera, quando coniunctio & substitutio in eadem persona cõcurrunt, vt in l. qui patri, §. 9. de acq. her. P. quia tunc substitutio & coniunctio se inuicem non autè expellant, vt in l. testamento, C. de impub. l. vni. quando non peten. par. §. 9. Substitutus ¶ vulgariter potest nasci hereditatem pupillarem, in casu l. ex duobus, §. 4. §. filium impubem, de vulg. P.*

Postremo, ¶ substitutio vulgaris filio impuberi testatoris facta, porrigitur ad pupillarem tacitam: nisi de contraria voluntate testatoris appareat. *l. quamuis, C. de impub. l. 2. in fine, & l. iam hoc iure, de vulg. P. l. fin. de inst. & substit. sub cond. facti. C. l. quis fundum, §. qui filium, de vulg. P.* Nam quod continetur pupillaris tacita a verisimili colligitur: verisimile enim est testatorem, si eum casum cogitasset, substituisse pupillariter. Et proinde id ipsum dicendam est ac si substituisset. *l. Titius, §. Lucius, de libe. & posth. l. tale pactum, §. fin. de pact. P. l. cum res, de leg. 1.* Adhæc si mens contraria appareat, cessat præsumtio, *l. cum de indebito, de probatio P.* quia in conditionibus princeps est voluntas testatoris, *l. in condi-*

tionibus de cond. & dem. P. l. cum quaestio, C. de leg. Simili modo si expressa pupillaris, & expressa vulgaris fiat a testatore, iam constat de mente, neque altera sub altera continebitur, l. cum ex filio, §. filio, de vulg. P. vel si ei fiat vulgaris, cui expressa pupillaris fieri non potest: vel si fiat vulgaris ex formula consilii Galli Aquilii. Quia non potest huic accommodari pupillaris, quod in ea praesumatur mortuus institutus ante testatorem. in l. Gallus, de liber. & posthum. Observanda hic itaque pro fundamento extensionis, mentis praesumptio, quod id voluisset testator: & ideo expressa ad tacitam pupillarem protogetur. Si de aliis quippe qui in testamento opponuntur casibus agas, qui non pendunt ex voluntate praesumpta testatoris, sed vel ex legum solemnibus, vel habent diffinitam adinem casuum, vt temporis vitae, & temporis mortis, aut aliorum casuum omnium non contineri expresso facile probabis, l. como dissimulo, eo. P. l. si quando, C. de inoffic. testam. l. si ita quis instituitur, de hered. inst. P. l. statu liberum, §. Sychum, de legat. 2. potissimum in his, quae stricti iuris dicantur, vt in contractibus, quod quid adstringenda, de verb. oblig. P. l. si cum dotem soluit, matrim. P. l. si extraneus, de condit. cau. du. cau. non seg. l. qui per statu um, de iur. iur. P. a quibus distant testamenta, quae latiore meatis interpretationem admittunt, l. in testamento, de reg. iur. Neque enim etiam hic pupillaris sub vulgari ex verbis substitutionis continetur: nam pugnantia sunt, succedere si sit heres per pupillarem, & si non sit heres per vulgarem. Vt certe videantur vtraque ex repugnantia & contrarietate reconcilianda. l. ubi repugnant a. eod. l. scriptura, C. de fide instrum. Sed ex mente testatoris, vt vtroque casus praesumatur voluisse substitutum admitti: & si pupillus non esset heres, & si quidem esset, sed in pupillari gratia decederet. Ita verum est, ex contenta voluntate sub vulgari conditionem impleri in forma specifica, vt fieri par est. l. qui heredi, §. l. Menius, de condit. & dem. pler. Si enim moriatur pupillus ante aditam, iam vulgaris impletur in expresso: si post aditam, in specifica tacita.

11 ¶ Ceterum, ¶ vt finem vulgaribus substitutionibus imponamus, haec quae enumeramus obtinent, quando substitutio vulgaris efficax est & vivit: non si extinguatur, vel locum non habeat. Ideo tradunt Iurisconsulti modos, quibus extinguatur. Quorum prior insignior est, si adita sit hereditas ab instituto, cui facta est substitutio. l. post aditam, de impub. C. l. si legata, C. de leg. l. si quis filium familias, de acq. hered. Quia defecit conditio, & consequenter potestas petendi ex condicione, l. de iudic. vid. toll. C. l. si pupillus, de cond. inst. iamque aditione testator habet heredem, l. 3. §. si quis ita, de hered. inst. P. vt postea substitutus heres esse non possit: quia vni testatori duo in solidum heredes esse non possunt. in l. quod contra, §. vni deo, de reg. iur. l. hereditatem, §. pater, de cast. pec. P. Quod & in pluribus substitutionis vulgaris gradibus, verum est: vt adita hereditate omnes expirent. l. maior, §. fin. de vulg. P. 2. Postquam institutus adita hereditate factus est heres, non potest desinere esse heres. l. si sine, §. sed quod Papinianus, de minor. 25. annor. Caius, l. ei qui solvendo, de hered. inst. P. §. restituta, de fideicom. hered. l. si cui, C. de repud. vel abs. hered. Et postremo, vbi hereditas adita est, definit esse iaceus, sitque patrimonium eius qui adiit. l. sed si plures, §. filio impuberi, de vulg. l. 1. §. veteres, de acquir. possess. Substitutus autem non dicitur instituto succedere sed testatori. l. in secundo responso, ibi, tunc Seius mihi heres esto, de vulg. §. i. verfic. quo casu, de pupill.

12 ¶ Nec ¶ interest, num iure civili vel iure praetorio adita fuerit hereditas: nam eum, qui agnoscit bonorum possessionem, pro herede se gerere non ambigitur. l. puberem, C. de iure delib. Heres quippe, qui agnoscit hereditatem de iure praetorio, videtur adire iure civili secundum Bartolum: nisi a iure civili fuisset exclusus.

13 ¶ Quin ¶ & existentia sui heredis, expellit vulgaribus substitutionem, vt aditio hereditatis, l. Lucius, de vulg. P. Bart. in l. eod. Quo fit, vt si plures sint heredes instituti, puta tres vel quatuor, vnus aditione expirat substitutio, etiam quoad alios, si copulative fiat substitutio. ¶ Copulatiue ¶ autem fit tripliciter. Primum, si testator substituat coniunctiue per copulam negatiuam: neque, vt, Titium, Caium Sempronium instituo, si neque Titium, neque Caium, neque Sempronium heredes sint, Caium substituo. Ibi enim conditio exigit nullum eorum esse heredem, & ita vno adiente deficiit substitutio. l. quidam testamento, de vulg. P. Bart. in l. heredes mei, §. cum ita, ad Trebell. P. l. hoc articulo, de her. inst. P. Secundo, si testator substituat simpliciter, aliqua copula non adiuncta, nec affirmatiua, neque negatiua: veluti si dicat, Titium & Seium heredes instituo, & si praedicti heredes non sint, Caium substituo. Nam vno ho-

adiente, extinguatur substitutio: ita vt coheres excludat substitutum in parte repudiantis. l. cum quidam, C. de impuber. Tertio, quando testator adiecit copulatiuam, & substitutionem, puta: Titium & Caium heredes instituo, & si Titius & Caius heredes non fuerint, Sempronium substituo. Nam & hic aditione vnus ex coheredibus existit gatur substitutio, quod pertinet etiam ad alium vel alios adiectos, & portio repudiantis accrescit coheredi iure accrescendi. Bart. in d. l. de vulg. P. Bald. Ang. Saly. in d. l. cum quidam, Paul. Castr. in l. si quis qui ducenta, §. cum ita, de reb. dub. P.

¶ Nisi ¶ substitutio esset facta seruo communi duorum dominorum, heredi instituto, l. C. Proculo, de leg. 2. l. si heredi, §. qui duorum, de condit. & dem. Siquidem tunc, si seruus iustu vnus domini partem adierit, iustu autem alterius partem repudiet, substitutus admittitur ad partem repudiantis: quia verba institutionis relata ad seruum communem, intelliguntur separatim & diuisione adiecta. Quoadmodum quando testator substituit diuisione dicens: Titium & Caium heredes instituo: & si Titius aut Caius heres non sit, vel non sint, substituo Sempronium. Quo casu, vno heredum adiente, substitutio, quod pertinet ad eum, non quo ad alium, expirat: & ita, vtroque non existente herede, ad vtrumque partem substitutus admittitur, & altero moriente ante aditionem vel repudiante, ad partem quoque eius. l. penul. de inoff. ruy. P. l. ex duob. §. filium, & l. cum ex filio, §. fin. & l. coheredi, §. heres, de vulg. Et ita intelliguntur omnia iura, quae tradunt substitutionem praefertim coniu. do. vt l. vni §. profecundo, de cad. toll. l. acquif. simu. §. si duo, de bon. poss. l. que pater, de acq. hered.

¶ Ergo ¶ adita hereditate, substitutio vulgaris primum expirat. 2. Eadem locum non habet, si substitutus repudiet hereditatem. l. si nemo, de reg. iur. Aut si 3. ante quam conditio substitutionis aduenerit, decellerit: quia substitutio, quae nondum competit, non transfinitur. l. substitutio, de acquir. ver. dom. l. ioties, de acq. hered. l. heredes mei, §. cum ita, ad Senatus. Trebell. l. si ex pluribus, de suis & legiti. hered. Aut 4. si conditio ipsa appositae defecerit. l. si plures, de condit. inst. P. l. 1. de iudic. vid. toll. C. Et postremo, si substitutus neauerit institutum. l. Cicero, de poen. P. l. si ab hostibus, §. fin. sol. matrim. P.

De substitutione pupillari, eiusque definitione & diuisione Cap. 17.

- 1 Substitutio pupillaris contra ius commune. Et eius substitus duo singularia, num. 2.
- 3 Pupillus pupus quis dicatur.
- 4 Pupillaris substitutionis definitio, eiusque diuio in expressam, tacitam, mixtam: in proprie pupillarem, & exemplarem, num. 5 & 6.
- 5 Pupillaris substitutio comenta sub reciproca & compendiosa, pro expressa est.

Pupillaris ¶ substitutionis faciendae, ius singulare est, moribus introductum, praeter imo contra commune iuris dispositionem, Theoph. in §. 1. de pup. subst. in Inst. iur. ciuil. l. moribus, de vulg. postea tamen legibus receptum, d. l. moribus, & l. iam hoc iure, de vulg. P. Potuit autem populus hoc sibi vntendo & moribus statueret, qui potest moribus etiam scriptis legibus officere, & eas defuetudine abrogare, in parte vel in toto. l. de quibus, de lib. P. Et ita etiam alia pleraque, more Romano, seu moribus vntentum, recepta, quae videntur a iure aliena communi. l. more nostra ciuitatis, de acq. hered. l. more maiorum, de iuris d. omn. iud. l. more Romano, de feris. Faciuntque mores & consuetudo ius proprium, ea mos est, & c. consuetudo, d. ff. l. omnes populi, de iust. & iur. l. cum praetor, de iudic. P. l. magistratus, ad municip. P. Sed & ius commune consuetudines circa vltimas voluntates expresse seruari iubet. in l. si non specialis, C. de testamen. Singularia praecipua duo in hac substitutione.

¶ Primum, ¶ quod pater pro alio, pro filio videlicet, testetur, cum ius commune respiciat hoc testamentum: quia voluntas non strae non est sententia, sed sit captatoria reprobara. l. eo. P. l. captatoria, de testam. mil. l. illa institutio, de hered. inst. Nec quis ab alio rogari potest vt sibi alium heredem faciat. l. ex factio, ad Senatus. Trebell. leg. filium familias §. vt quis, de legat. 1. Secundum, quod per hanc decedit testator pupillus, qui per aetatem testari non potest, l. qua aetate, de testamen. §. praeterea, quibus non est perm. fac. testat. vt etiam mater per eam priuari legitima possit. l. Paianianus, §. sed nec impuberis, de inoffic. testamen. contra l. nam & si parentibus, eodem. titul. P. & §. sedus, de S. C. Tertullia. l. 1. c. eodem. Pupillaris ab aetate eius, cui fit, dicta est substitutio.

Theo. h.